

УДК 377.091.313

ШАЦЬКА З.Я.

Київський національний університет технологій та дизайну

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНІСТЬ ВНЗ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

***Мета.** Дослідження переваг та недоліків впровадження проектних технологій в діяльність вітчизняних ВНЗ в сучасних умовах.*

***Методика.** Використані методи аналізу, синтезу, групування та порівняння проектних технологій, що використовуються на підприємствах та у ВНЗ.*

***Результати.** Визначено сутність поняття «проектна технологія», здійснено порівняння економічних та навчальних проектів, досліджено переваги та недоліки впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ.*

***Наукова новизна.** Виявлено особливості та результати впровадження проектних технологій у ВНЗ з точки зору як викладача, так і студента.*

***Практична значимість.** Виявлені переваги та недоліки впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ нададуть змогу викладачам змінити традиційний підхід до викладання конкретної дисципліни та підвищити якість навчання.*

***Ключові слова:** проект, проектна технологія, навчальні проекти, викладач, студент.*

Вступ. На сучасному етапі поглиблення євроінтеграції в Україні, поступовому включенню до єдиного європейського освітнього простору відбуваються постійні інноваційні процеси в системі вітчизняної освіти. Без переходу до використання нових інноваційних технологій навчання вітчизняна система освіти не може розвиватися.

На сьогоднішній день одним з найперспективніших методів навчання є метод проектів або проектна технологія, оскільки він створює умови для творчої самореалізації студентів, підвищує їх мотивацію до навчання, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей. Кожен студент набуває власного досвіду розв'язання проблем майбутнього самостійного життя, який вони проектують у навчанні.

Особливістю проектної технології є те, що вона вимагає використання викладачем сукупності різних дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів та засобів. Метод проектів є ефективним доповненням до інших педагогічних технологій, що сприяють становленню особистості як суб'єкта діяльності та соціальних стосунків, оскільки освіта повинна набути інноваційного характеру [5].

Постановка завдання. Дослідження особливостей впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ в сучасних умовах присвячено багато праць науковців та викладачів-практиків, зокрема таких як :

Л.В. Зазуліна, О. Пехота, О.Є. Полат, К.Ф. Скиба, С.М. Шевцова, Л. Чеховська та інших.

Визначення переваг та недоліків впровадження проектних технологій в діяльність вітчизняних ВНЗ в сучасних умовах потребують подальшого поглибленого дослідження.

Основний матеріал. Людство має справу з проектами з давніх-давен[1, с.7]. Уяву про різноманітні проекти можна отримати подивившись на найвідоміші стародавні споруди, такі як піраміда Хеопса, статуя Колос Родоський, Колізей у Римі, Олександрійський маяк та інші, які отримали назву 10 чудес світу. Проекти будівництва таких гігантських споруд були на той час дуже рідкими і здійснювались не частіше одного разу в століття.

Сучасні проекти масштабніші і складніші. Наприклад проект НАСА з висадки на поверхню місяця, оперний театр у Сіднеї, 553-метрова вежа СНН у Торонто та інші. Ці проекти здійснювались за значно коротші проміжки часу, ніж у стародавні часи. Таким чином, проекти завжди пов'язані зі змінами та є втіленням мрій та ідей людства.

Для сучасного бізнесмена проект – це засіб планування й визначення основних напрямків використання ресурсів підприємства. Людина використовує проекти для підвищення якості свого життя. В результаті проекти перетворилися в один з основних позитивних факторів, що визначають успіх і розширення діяльності всіх підприємств, незалежно від того, які цілі вони переслідують, яку продукцію випускають та які послуги надають. Крім того проекти стали засобом, з допомогою яких ми можемо надавати своєму життю певний напрям.

Різнманітність, масштабність, ускладнення при здійсненні проектів призвело до необхідності впровадження специфічних методів управління ними, яке отримало назву управління проектами. Наприкінці ХХ століття управління проектами або проектний менеджмент стало окремою частиною загального менеджменту підприємства. Подальший розвиток управління проектами та різноманіття проектної діяльності сформувало певну класифікацію проектів[1, с.11-12;2, с.12-13].

Проектна діяльність пронизує сьогодні всі сфери функціонування промислового підприємства: у маркетингу – це проекти маркетингових досліджень, рекламних акцій, виведення на ринок нових продуктів, завоювання нових ринків збуту; у дослідно-конструкторських підрозділах – це проекти розробки нових продуктів, технологій; на виробництві – проекти освоєння випуску нової продукції, технічного переозброєння, впровадження нових технологій; у збуті – проекти побудови торговельно-збутової мережі [1]. Але проекти можуть

розроблятися і впроваджуватися не тільки на виробничих підприємствах та в бізнесі. В останні роки вони активно впроваджуються в освіті в навчальному процесі у вищих навчальних закладах, трансформувалися в інноваційну технологію навчання. Але на відміну від економічних та технічних проектів, навчальні проекти мають свою особливу класифікацію (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння економічних та навчальних проектів

Класифікаційні ознаки проекту	Проекти	
	економічні	навчальні
1. За характером змін	оперативні	оперативні
	стратегічні	
2. За масштабом (розміром)	малі	малі
	середні	
	великі	
3. За тривалістю (строками реалізації)	короткострокові	короткострокові
	середньострокові	
	довгострокові	
4. За галузевою приналежністю	промислові	освітні
	будівельні	
	транспортні	
	освітні	
	у сфері торгівлі комплексні	
5. За специфікою кінцевого продукту	економічні	змішані
	організаційні	
	технічні	
	соціальні	
6. За функціональним спрямуванням	виробничі	дослідження і розвитку
	технологічні	
	фінансові	
	дослідження і розвитку	
	маркетингові	
	з управління персоналу	
	комбіновані	
7. За характером залучених сторін	міжнародні	місцеві
	національні	
	територіальні	
	місцеві	

Продовження Таблиці 1

8. За ступенем складності	прості	прості
	складні	
	дуже складні (комплексні)	
9. За складом і структурою залучених організацій	однофункціональні	однофункціональні
	багатофункціональні	багатофункціональні
10. За вимогами до якості проекту	стандартні	з особливими вимогами
	з надзвичайними вимогами	

З табл. 1 можна зробити висновок, що навчальні проекти є оперативними, короткостроковими та за розміром є малими. Вони виконуються в межах одного навчального закладу та в рамках однієї дисципліни впродовж годин, відведених навчальним планом на її вивчення. За функціональним спрямуванням такі проекти є проектами дослідження і розвитку, але дослідження стосуються тих дисциплін, для яких розробляється такий проект. За ступенем складності навчальні проекти є простими для студентів молодших курсів (бакалаври), а для студентів старших курсів (магістри) – можуть бути складними.

Іншу класифікацію навчальних проектів зробила Є. С. Полат [8]. Так, за діяльністю, яка є домінуючою у проекті, проекти бувають:

1. Дослідницькі – виконуються за логікою наукового дослідження і мають структуру, наближену до справжнього наукового дослідження: чітко визначені цілі, актуальність предмета дослідження, висунення гіпотез, застосування відповідних методів дослідження, обробка і систематизація одержаних результатів. Домінуючою діяльністю є дослідницька, а кінцевим продуктом – реферат, наукова робота, тези, стаття, есе, аналітичні роботи, доповіді на науковій конференції; вивчення та узагальнення перспективного педагогічного досвіду; виконання дипломних робіт, тощо.

2. Творчі – проекти, засновані на самостійній колективній творчості. У таких проектах особливого значення набуває оформлення результатів проекту (розробка плану проведення, сценарію конкретних дій кожного учасника проекту). Домінуючою діяльністю є творча, а кінцевим продуктом – твір, відеофільм, сценарій, гра та ін.

3. Ігрові – проекти, засновані на самостійній колективній творчості, що здійснюється у вигляді ділової гри.

4. Інформаційні – проекти, що передбачають збір інформації про об'єкт дослідження з джерел інформації, розроблених самими учасниками проекту: соціологічні опитування, інтерв'ю, анкетування, тестування, обробку інформації (аналіз, узагальнення, аргументовані

висновки). Домінуючою діяльністю є пошукова, а кінцевим продуктом – публікації, відеофільми.

5. Телекомунікаційні – проекти, в яких спільна навчально-пізнавальна діяльність, організована на основі комп'ютерної телекомунікації, яка має спільну мету (дослідження певної проблеми), узгоджені методи, способи діяльності, і спрямована на досягнення спільного результату. Телекомунікаційний проект виконується з використанням таких комп'ютерних засобів, як електронна пошта і мережа web-сайтів.

6. Практико-орієнтовані (навчально-методичні) – проекти, які використовуються для підготовки викладачів ВНЗ і дозволяють повніше розвинути у них професійні потреби й інтереси, допомагають ознайомити із специфікою професійної діяльності, викликають інтерес і потребу в засвоєнні фахових дисциплін, створенні та застосуванні нових методів, засобів, технологій навчання і виховання у вищому навчальному закладі. Такими проектами можуть бути: методичні посібники і рекомендації, авторські навчальні плани, програми, заходи навчально-виховного характеру; збірники педагогічних задач, відеофільм, мультимедіа, продукти професійного спрямування, тощо.

Таким чином, проектна технологія є однією з інноваційних технологій навчання і виховання, яка поєднує теоретичні знання та їх практичне застосування для розв'язання конкретних життєвих чи професійних проблем [4].

Суть проектної технології – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, які передбачають володіння певною сумою знань, та через проектну діяльність, а саме розв'язання однієї або цілої низки проблем показати практичне застосування надбаних знань – від теорії до практики» [6].

Метою проектного навчання є формування таких умов навчального процесу, за яких його результатом стає здобуття індивідуального досвіду проектної діяльності учня [7].

На відміну від підприємств впровадження проектних технологій в діяльність ВНЗ має особливий характер.

З точки зору викладача проектні технології:

1. Можуть використовуватися для навчання студентів всіх курсів. Але для студентів молодших курсів краще використовувати творчі, ігрові та практико-орієнтовані види проектів. Для студентів старших курсів доцільніше використовувати дослідницькі види проектів, які є складнішими та наближеними до справжнього наукового дослідження магістра.

2. Краще використовувати в межах годин відведених на практичні заняття або самостійну роботу студента. Якщо проектні технології

використовуються на практичних заняттях, то навчальний проект повинен бути не складним і таким, який можна виконати впродовж однієї пари. На виконання більш складних проектів слід відводити декілька пар. При цьому на першій парі студенти обирають тему, визначають цілі проекту, формуються групи учасників проекту, розподіляються завдання між членами групи, визначаються джерела, способи збору й аналізу інформації, тобто вводяться у проект. На наступних парах відбувається обробка й аналіз інформації, обмін нею між членами команди проекту під керівництвом викладача. На заключній парі результати виконання проекту презентуються викладачеві та експертам.

В рамках самостійної роботи студента можна використовувати як командні проекти, так і моно проекти. Вибір виду командної роботи надається студентам. Такі проекти повинні бути складними і комплексним, результати виконання яких слід представити в кінці семестру.

3. Вибір виду, мети та завдань навчального проекту залежить від специфіки навчальної дисципліни та обсягу годин, відведених навчальним планом для її вивчення.

4. Змінюють традиційний підхід до навчання, оскільки він спрямований на розвиток пізнавальних здібностей сучасної молоді, формування вмінь, самостійно знаходити шляхи розв'язання певних завдань через різноманітні форми діяльності[3].

5. Підвищують рівень професійної майстерності викладача.

6. Підвищують рівень зацікавленості студентів конкретним предметом.

7. Посилюють інтерес студентів до навчання, переводячи навчання з безособистісного рівня на індивідуально-особистісний.

8. Залучають студентів до пошуку та дослідження.

9. Дають змогу відчувати та продемонструвати реальні результати своєї праці в процесі роботи над навчальним проектом.

10. Задовольняють інтелектуальний розвиток особистості.

3 точки зору студента проектні технології:

1. Поглиблюють знання з конкретного предмету.

2. Зменшують кількість пропусків занять та поліпшують ставлення до навчання.

3. При запровадженні цієї технології знання засвоюються набагато краще, адже інтерактивні методики розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук її вирішення [3].

4. Розвивають самостійність та навички мислення високого рівня у студента.

5. Формують навички групової командної роботи, спілкування з різними типами людей.

6. Навчають методам пошуку, збору, аналізу та синтезу інформації для вирішення поставлених навчальних завдань.

7. Навчають не тільки розробці і виконанню проекту згідно з поставленим завданням, а й презентації його результатів для широкої аудиторії.

8. Встановлення конкретних дат початку і кінця виконання проекту привчають студентів до використання підходів щодо раціонального розподілу та управління часом (Time Management).

9. Застосування групової командної роботи з різними людьми формують навички роботи та управління конфліктними ситуаціями.

10. Розкривають творчі здібності та формують креативне мислення у кожного учасника навчального проекту.

11. Дають змогу нестандартному та творчому застосуванню набутих з предмета знань.

12. Надають свободу вибору в процесі роботи над навчальним проектом.

13. Є етапом підготовки до конкурсів, олімпіад, конференцій та подальшої науково-дослідної роботи студента.

Результатами впровадження проектних технологій у діяльність ВНЗ є творча співпраця викладача і студентів в результаті якої відбувається:

- творча самореалізація як викладача, так і студентів;
- задоволення потреби в самовдосконаленні та саморозвитку кожної особистості;
- зміна авторитарного стилю спілкування на демократичний;
- досягнення високих творчих результатів при вивченні конкретної дисципліни.

Разом з тим, впровадження проектних технологій в навчальний процес може стикнутися з певними проблемами, а саме:

1. Використання проектних технологій в навчальному процесі потребує глибоких теоретичних і практичних знань, системного та креативного мислення від викладача, що притаманне не кожному викладачеві.

2. Неадекватність вибору викладачем форми навчального проекту поставленим меті, цілям і завданням може звести нанівець його навчальні результати та де мотивувати студентів.

3. Не чітке структурування предмету та визначення кола проблем для розробки навчального проекту.

4. Студенти можуть не зрозуміти мету, цілі і завдання навчального проекту, і як наслідок, не досягнути мети проекту, яка визначена викладачем.

5. Студенти можуть бути не готовим до виконання навчального проекту за різними причинами: недостатність теоретичних знань, складність проекту, не бажання працювати в команді та інше.

6. Недостатньо розвинута матеріально-технічна база навчального закладу (обмеженість доступу до Інтернету, обмежений бібліотечний фонд, відсутність засобів для презентації результатів проекту та інше) може ускладнити роботу студентів над проектом.

7. Відсутність взаємодії з колегами для розробки міжпредметних проектів.

8. Неможливість залучення відповідних комп'ютерних технологій.

9. Складність розробки відповідних засобів і інструментів оцінювання.

Висновки. Незважаючи на певні недоліки, впровадження проектних технологій в навчальний процес є перспективним напрямом для вітчизняних ВНЗ. І хоча викладач повинен бути готовим іти на ризик і долати певні проблеми та перешкоди на початку впровадження проектних технологій при викладанні конкретної дисципліни, але всі проблеми можна вирішити. В результаті буде отримано викладання предмету, що має практичну спрямованість, зацікавленість студентів у вивченні навчальної дисципліни, підвищення якості навчання.

Список використаних джерел

1. Батенко Л.П., Загородніх О.А., Ліщинська В.В. Управління проектами: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 231 с.

2. Веретенников В.І., Тарасенко Л.М., Гевлич Г.І. Управління проектами: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 280 с.

3. Задерей О.А. Метод проектної технології та його застосування на заняттях української мови та літератури: методична вказівка – Каховський державний агротехнічний коледж. – КДАК.: 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: olgazaderey.nethouse.ua/.../44364.gtm7umkh4.

4. Козак Л.В. Застосування проектних технологій у підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології // Л.В. Козак/ Педагогіка. – 2013. С.54-65. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: e-learning.kubg.edu.ua/.../Л.В.%20Козак%20%

5. Люльчак С.Ю. Застосування проектних технологій у процесі формування професійних знань та вмінь майбутніх робітників // С.Ю.

Лютьчак. – Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/elits/2013/34/

6. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Піктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.

7. Пальчевський С.С. Педагогіка: підручник. – К.: Каравелла. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1169032835499/pedagogika/tehnologiya_pro_ektnogo_navchannya

8. Полат Є.С. Метод проектів // Є.С. Полат. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/13xOCJ50yaEkIzYq2kuRf3nbzVDewud6fcIkMzFqyrq4/edit?pli=1>

ВНЕДРЕНИЕ ПРОЕКТНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВУЗОВ: ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

ШАЦКАЯ З.Я.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Исследование преимуществ и недостатков внедрения проектных технологий в деятельность отечественных ВУЗов в современных условиях.

Методика. Используются методы анализа, синтеза, группировка и сравнение проектных технологий, которые используются на предприятиях и в ВУЗах.

Результаты. Определена сущность понятия «проектная технология», осуществлено сравнение экономических и учебных проектов, исследованы преимущества и недостатки внедрения проектных технологий в деятельность ВУЗов.

Научная новизна. Выявлены особенности и результаты внедрения проектных технологий в ВУЗах с точки зрения, как преподавателя, так и студента.

Практическая значимость. Выявленные преимущества и недостатки внедрения проектных технологий в деятельность ВУЗов дают возможность преподавателям изменить традиционный подход к преподаванию конкретной дисциплины и повысить качество обучения.

Ключевые слова: *проект, проектная технология, учебные проекты, преподаватель, студент.*

IMPLEMENTATION OF PROJECT TECHNOLOGIES IN UNIVERSITIES: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

SHATSKAYA Z.

Kiev National University of Technologies and Design

Purpose. Study strengths and weaknesses of the implementation of project technologies in domestic universities today.

Methods. The methods of analysis, synthesis and comparison group project technologies, which are used by enterprises and universities.

Findings. The essence of the concept of «project technology» carried out a comparison of the economic and educational projects that explore the benefits and disadvantages of the implementation of project technologies of universities activities.

Originality. The features and the results of the implementation of the project technologies in the universities of activities in terms of both teacher and student are found.

Practical value. The identified advantages and disadvantages of the implementation of project technologies of universities of activities make it possible for teachers to change the traditional approach to teaching a particular discipline and to improve the quality of education.

Keywords: project, project technologies, training projects, teachers, students.